

Radikal

1000 meyleyle asimilasyon yapılmaz



EZGİ BAŞARAN

Yaşam / 18/12/2011

Eski Diyarbakır MÜSİAD Başkanı Vahdettin Bahadır, Diyanet'in 'mele' açılımını yorumladı: Ardında siyasi bir niyet varsa da tutmaz.

Diyanet İşleri'nin mele (Kürt molla, âlim) kadrosu açacağından haberiniz var mıydı?

Elbette vardı, olay medyaya yansımada önce kendi kaynaklarımdan kulağıma çalınmıştı.

Ne düşündünüz ilk duyduğunuzda?

Diyanet İşleri Başkanı Prof. Mehmet Görmez, derin bir bilgi birikimi üstüne oturan, Türkiye'nin renklerini bir araya getirmek için uğraşan önemli bir mütefekkindir. Bu kadar kaba, kutsal devletçi, milliyetçiliği fetişizm noktasına getirmiş bir toplumda Görmez hoca, bugüne kadar birçok kimsenin tasavvur etmeyeceği adımlar atıyor.



Öyleyse mele kadrosunu olumlu adım olarak değerlendiriyorsunuz?

Hamidiye Alayları'ndan, koruculuk sistemine devletin bu bölgeyi stabilize etme, geri bırakma, böl, parçala, birbirine kırdır gibi birçok girişimleri oldu ama bu onlardan biri

değildir.

Nedir?

Doğu ve Güneydoğu'da eskiye dönük medreselerde mollalık yapanlar iyi bir hayat yaşamıyordu. İnsanoğlunun entelektüel zihin düzeyini arttıracak, mantık ve münazaranın dahil olduğu 12 ilimden mezun mollalar bir şekilde hayatın dışına itilmişler. 1000 kişilik kadrosu en azından onları onore eder.

Amaç onları onore etmek mi?

Hayır başka faydaları olacağını da düşünüyorum. Bingöl, Van, Urfa, Batman, Diyarbakır gibi illerde hem Diyanet'in müftülükleri hem de ilahiyat fakülteleri üzerinden bu eski medrese hocalarının Arapça ve farklı ilimlerdeki derinlikleri yeni nesillere ulaşabilecek.

Kürt medreselerinin Diyanet açısından tanınmasının anlamı ne?

1900'lü yıllarda Doğu ve Güneydoğu'da ne ilahiyat fakülteleri vardı ne de doğru düzgün mektep vardı. 1970'lere kadar küçük bazı illerde ve ilçelerin çoğunda lise bile yoktu. Tevhid-i Tedrisat Kanunu'na göre medreseler başta olmak üzere geriye dönük hafıza silindiği gibi üstü kapatılmıştı. İnsanlar yine de devletin korkusundan eğitime ahırlarda ve mağaralarda devam eden medreselere çocuklarını gönderiyordu. Dolayısıyla bu medreseler üzerinden de büyük acılar ve dramlar yaşanmıştı. Pek çok mensubu hapse atılmış, zulüm görmüştü tek parti döneminde. O yüzden bu adım bir bakıma iade-i itibar özelliği taşıyor.

Aktif ne kadar medrese kaldı?

Çok değil. Üç-beş medrese Diyarbakır'da, üç-beş tane Bingöl ve Bitlis'te, bir-iki tane Muş'ta, yine iki-üç tane Van'da ve Siirt'te var. Şu anda ne yapılıyor? Bir alim, medresedeki maddi gücüne göre 15-20 gence eğitim vermeye devam ediyor. Arapça gramer, kelime bilgisi, kelimeler, usul, mantık, belagat, maani ve münazara ilmi okuyorlar. Ama bu alimlerin belirli bir geliri yok. Çevre halkın desteği ve bağışlarıyla ayakta kalıyor. Bölgedeki melelerin toplam sayısını bilmek çok zor. Belki 700, belki 500, belki 1000 kişi kadar. Kimisi 80 yaşında, kimisi 45.

Peki onlar Diyanet'in kadrosuna geçmeyi istiyorlar mı?

Bunu bilemeyiz ancak pratik bir vasat oluştuğunda anlama imkanımız olacaktır. Şimdi... Bu bölgede kanlı katliamlar, 30 yıllık bir savaş yaşanmış. Böyle bir sıkıntıdan geçen bir bölgede devlet böyle bir tasarruf yaptığında kimisinin karşı çıkmasını anlayışla karşılamak lazım. Ayrıca devletin bu bölgede çok kirliliği var. Ve bütün tarihi boyunca dinibütün kurum, kuruluş ve şahsiyetleri kendi kanlı emellerine alet etmiştir. O yüzden kuşkuyu da makul karşılamalı.

Niye karşı çıkılıyor mele kadrolarına?

Bu siyasi bir operasyondur, asimilasyonun bir başka ayağıdır, Kürt meselesini gölgede bırakmaktır, din üzerinden Kürtlere Kürtlüğü unutturmaktır, Kürtleri kendi aidiyetlerinden ve tarihlerinden koparmaktır gibi. Bunları söyleyenler olacaktır, vardır da. Bunu da eleştirel bir yorum olarak alacağız.

Haklı buluyor musunuz?

Şöyle... Böyle diyenlerin hafızasında son derece hüznü ve keder dolu örnekler olabilir. Ama yaşları 40 ila 80 arasında değişen 300-500 meleyle asimilasyon yapılamaz. Diyanet İşleri Başkanı'nın son derece ahlaklı bir duruş üzerinden sadece İslam tarihinin bu unutulmuş damarını ihya etmek istediğini düşünüyorum. Sonuç itibarıyla bu mollaların sözleşmeli Diyanet kadrosuyla biraz daha rahatlayacağını unutmamalıyım.

Rahatlama sonucunda melelerin ilmi, devlet kontrolünde vereceği anlamına da gelmiyor mu?

Nereden baktığınıza bağlıdır. Ama bu hocaların siyasi ve sosyal olayları yönlendirme gibi bir tecrübeleri de, birikimleri de yoktur. Eğer devletin dip damarlarında bu hocaları Kürt halkının siyasi hayatına müdahale etmek için kullanmayı düşünecek, böyle şeytanlıklar planlayanlar varsa bu asla tutmaz, kabul görmez.

Sizin deyiminizle böyle şeytani bir plan olsa bile melelerin sayısının az olması planın işlemeyeceğine dair bir garanti midir?

Mollaların eskisi gibi halk üstünde etkileri yoktur. Yani görünenin ötesinde bir niyet varsa da pratik karşılığı olmaz. Eğer Prof. Görmez hocayı ilmi ve ahlakıyla derinlemesine tanımasam ben de birçokları gibi şüpheye düşebilirdim, onları da anlamaya çalışmalıyız. Çünkü çok kirliliği ve pislik kokan bir devlet geleneğinden geliyoruz.

Mele kadrosu Diyarbakır'da, Muş'ta, Bitlis'te çok tartışılıyor mu?

Evet. Kürtler birbirlerine düşürüldükleri, devlet tarafından rezilce kullanıldıkları günleri unutamazlar. Ve devletin her girişimine şüpheyle bakarlar. Ama Türkiye'nin bütün sıkıntılarını 300-500 mollanın sözleşmeli kadroya alınmasına bağlamamalı. Bir yere kadar eleştirel bakmayı makul karşılıyorum ama şiddet ve nefretle muhalefet edenleri de anlayamıyorum. Konuyu zıvanadan çıkarmanın bir anlamı da yok.

Hangi noktada zıvanadan çıkıyorlar?

Maaşla mollaların devlete göbekten bağlanıp, kullanılabileceklerini düşünmek konunun özünü kaybetmektir. Kimisi 60-70 yaşında olan alimleri bir siyasi plan çerçevesinde kullanmak kolay mı? Bu argümanı böyle tutkuyla savunmayı anlayamıyorum.

BDP çevreleri mi bu tutumda?

BDP çevreleri ve onların dışındaki çevrelerin bir kısmı da, bu projenin doğru olmadığını düşünüyor.

Mele konusu bölgede yine bir AK Parti-BDP ihtilafı mı yarattı?

Evet. Hatta ihtilafın bir kısmı düşmanlığa yansımış vaziyette. Bir kısım insan AK Parti'nin Kürtlerin hayrına değer üretemeyeceğini, asimilasyonu artıracığını savunuyor.

Siz?

AK Parti bugüne kadar Terörle Mücadele Kanunu'nu değiştirebilirdi. Köylere, şehirlere eski isimlerini iade edebilirdi, koruculuk sistemini kökten kaldırabilirdi. Fakat AK Parti'nin askeri vesayetle ilgili birçok reformu oldu ve şimdi önümüzde bir anayasa süreci var. 10 yıl sabrettik, 9-10 ay daha bu süreci takip edelim. Bakalım geçmişle helalleşip yeni bir nefes sunmak gibi bir maksadı var mı, yoksa kibirle hepimizi ufak lokmalarla kandırıp parçalara mı ayıracak...

Kibir derken?

İktidar bozar, mutlak iktidar mutlak bozar derler biliyorsunuz. İnsan yüce bir ahlaka ve yüksek perdeden bir otokonrol mekanizmasına sahip değilse, iktidarın ve paranın yaratacağı tahribat kaçınılmazdır. AK Parti 1994'ten beri yüksek bir güçle belediyelerin büyük kısmına, 10 yıldır da hükümete vaziyet ediyor. Bu devasa bir güçtür. Elbette bu güç parti mensubu bazı kişilerde hastalıklı düşünmeye yol açabilir.

Bu kibir Kürt meselesine yaklaşımda büyük engel midir?

Kibir bizatihi kendisi adalete, ahlaka ve doğruya dair her ne varsa insanın gözünü perdeler. Her iktidar gibi, AK Parti iktidarında, bazı vekillerinde, bazı bakanlarında bu hastalığın emarelerini görüyoruz. Gücüm var, istersem yaparım, istersem yapmam havası, kibirlenme beraberinde ülkenin 150 yıllık sorunlarına karşı bir vurdumduymazlık da getirebiliyor. Ayrıca unutmayalım ilk ırkçı ve ilk kibirli kişi şeytandır. Dindarlığın test edildiği iki önemli imtihan noktası var: Bir, gücü ve makamı, iki, parayı kullanma biçimimiz.

NİYE

Eski Diyarbakır MÜSİAD Başkanı ve Güneydoğu Sanayiciler Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Vahdettin Bahadır, Kürt sorununa derinlemesine kafa yoran, fikir üreten bir ticaret adamı. Diyanet İşleri'nin Kürt medreselerinde görev yapan ve mele denilen din adamlarına, 1000 tane sözleşmeli kadro açacağını açıklaması bölgede yoğun tartışmalara neden oldu. Bahadır'ın bu konuda ne düşündüğü, tartışmalara karşı nasıl bir argüman ürettiği önemliydi.